

La Comèdia de Billy Wilder

Josep Franco

Sobre la comèdia de Billy Wilder. Paraules majors. Baste recordar alguns títols, d'entrada: *Perdició*, 1944, que no és cap comèdia, sinó tal vegada la representació més acurada d'una relació homosexual amagada davant la presència d'una *femme fatale* gegant. Però aquí parlarem de les comèdies: 1955, *La tentación vive arriba*; 1959, *Con faldas y a lo loco*; 1960, *El apartamento*; 1961, *Uno, dos, tres*; 1963, *Irma la dulce*; 1964, *Bésame tonto*; 1967, *En bandeja de plata*; 1972, *¿Qué ocurrió entre tu padre y mi madre?*; i, 1974, *Primera Plana*, per exemple, encara que de forma que semblin altres coses, perquè de fet la seva mirada sobre allò real resulta ser d'un simbòlic molt elaborat. La comèdia wilderiana, contràriament a allò que han opinat *sancta sanctorum* del cinema, és un bisturí fi sempre intel·ligent que pot treure de polleguera més d'un esperit americanitzat, dimittit de la seva pròpia condició d'europèu. Si hom llig de biaix, i no frontalment, que és el que fan els qui el qualifiquen de superficial, veurà que a sota de l'aparent comèdia hi ha molt més. Hi ha la posada en joc d'un

diàleg (en el sentit bajtinià de la paraula) entre *altres* que es neguen a ésser reduïts i conduïts a l'escorxador. No crec que calgui parlar de la forma del seu cinema, clàssic i encuriós, coneixedor del deute amb els mestres anteriors i agraït, de lectura planera i lúdica, sempre agradós. Crític fins a la molèstia dels qui creien que el seu món era clos a la mirada sospitosa, aconseguix mostrar-nos-el obert de bat a bat, entre la riallada i el plor, estirant la quotidianitat fins a límits increïbles, fent saltar del seient gras el saïm que tots portem a dintre nostre, esquitxada que ens recorda com arribem a ser d'humans entre tanta petitesa. La seva és una comèdia de l'angoixa, del llenguatge fronterer que no troba mai on jeure fraternalment amb les coses, arquitectònica de l'alteritat, odíssea sense fi del subjecte sotmès a les més grans collonades, al poder, a la condició de feble, al triomf, al model de vida americà, al capdavant. Personatges que mai no viuen la pau

del burgès, abocats a l'absurd nostrat, al dia a dia que toquem amb les mans, *plezeros* de panxa infinita i ulls de tristesa insuportable, perdedors enmig de la barbàrie, solidaris entre els *altres* dels qui formen part. Paraules que exigeixen de l'espectador una actitud de risc, que no li permeten la clausura del *happy end*. Per això no agrada a tots, perquè mai te'n vas del cinema satisfet i te'n duus el desassossec a ca teva, d'on mai no ha sortit. Wilder reclama la participació activa del teu desig i t'acompanya fins a la majoria d'edat, cosa que molts americanitzats no entenen què és, ocupats com estan entre la Bíblia i el revòlver, entre el somni reposat i la *cyburguercoc* de qui no ha resolt la profunditat del signe que ens travessa i s'en testa en imaginar-se'l pla, com l'encefalograma del letàrgic, aliè a la vida, net de fem, perfecte i acabat, mort. ❖

Marilyn Monroe: "¿Saps què faig quan fa calor com ara? Fic els sostenidors dins el congelador."

La tentación vive arriba